

ook hier overwonnen, edoch, gelijk het op heidensch standpunt niet anders kon, door de goden zelf schier geheel in het mensche-lijke te doen opgaan, en in dien zin de vergoddelijking van den mensch zich mogelijk te denken.

Dr. A. K.

"Verlaten".

[GOEDE VRIJDAG.]

En omtrent de negende ure riep Jesus met een groote stemme, zeggende: ELI ELI LAMA SABACHTHANI; dat is: mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Matth. 27: 46.

Met het middaguur zonk op eenmaal een dikke duisternis in over heel Golgotha. Het daglicht werd op den volmen middag onderschept, hoe en waardoor wist niemand, en zo werd de Man van Smarte, voor een deel althans, aan den woesten blik van de priesters en de schare onttrokken, en tegelijk het hartstoechtelijk tafereel aan den voet van het Kruis, aan Jesus drie uren lang bespaard. Eerst toen het drie-uur op den Zonnewijzer stond, week die donkerheid, en stierf onze Heiland in het volle licht van den dag.

Kunt ge er u indenken hoe lang die drie volle uren voor Jesus moeten geduurd hebben? Nu in die duisternis niets dan doodelijke stilte om hem heen. De pijn aan de doorboorde handen en voeten van oogenblik tot oogenblik toenemend. De bloedsomloop naar het hoofd al sterker. De zenuwen steeds meer gespannen. Het hart reeds flauwer in zijn slag geworden. De ademhaling steeds meer beklemd. Niet den dood met den slag, maar een traag wegsterven drie uren lang, met den dood reeds in zich en niets dan den dood voor oogen. Zet er u eens drie uren voor, om onafgebroken u dat beeld van uitsterfenden Heiland voor oogen te halen, en ge zult zien, hoe lang zelfs dit indenken u reeds valt. En voor Jesus was het geen indenken, maar belevende werkelijkheid. Drie uren lang, van alles en van een ieder verlaten, in alldoonke duisternis te hangen sterven!

Ge kunt toegeven, dat er in die duisternis ook verademing lag. Dat eerste uur aan het Kruis was door al den schimp en den haat, waarmee men zijn slachtoffer geteerd en gekwetst had, zoo spannend en afmattend geweest. En in zooverre dat ruste, dat dit nu ten minste opbeeld en Jesus meer aan zichzelf was overgelaten. Van dien kant lag in die drie-uren lange duisternis een verachting. Maar dan toch altoos een verachting die weer haar eigen benauwing met zich bracht. Getemperd licht kan troostrijk zijn, maar volslagende donkerheid heeft altoos iets angstigs, en dit angstige moet de Man van Smarte, vooral toen hij den dood reeds in zijn lichaam voelde sluipen, op hange wijzen hebben gevoeld. En dan drie uren lang. Het was of er geen einde aan kwam. Zoo onheilspellend, zoo aangrijpend. En toen eindelijk de wolke afreide en het licht terugkeerde, bestraalde het Jesus slechts nog enkele oogenblikken. En toen sloot hij de oogen, verzoek in de duisternis en in de donkerheid van den dood en van het graf.

Het "Eli, Eli, Lama Sabachthani" hing dan ook met wat Jesus in die drie uren van donkerheid en duisternis doorworsteld had, rechtstreeks samen. De duisternis duurde van twaalf uur tot drie uur, of gelijk het te Jeruzalem heette, van zes tot negen uur. En, zoo lezen we, "omtrent die negende ure", toen die duisternis hem 't bangste werd, en dan ook opbeeld, kwam de hartvercheurende klacht over het van God verlaten zijn hem over de lippen. Een begeven van zijn kracht sprak in die klacht niet, en wie waant er in te hooren, dat Jesus nog op verlossing van het Kruis gehoopt had, en nu naar zijn God schreide uit de teleurstelling, staat tegenover het mysterie van Golgotha nog als een vreemdeling. Wie weet door dat Kruis verzoend te zijn, heeft in zijn hart voor zulk een onsmijnde gedachte geen plaats meer. Geen oogenblik heeft Jesus de gehoorzaamheid verzaakt. Hij wist dat hij gehoorzaam moest tot in den dood, ja den dood des Kruises. In Gethsemane was er nog worsteling. Op Golgotha niet meer.

Dat zich verlaten gevoelen van zijn God had heel andere beduidenis. Wat Jesus ook kende, nog niet den dood, en het was het voelen van dien naderenden dood, waarvoor Jesus in zich zelf teruggroep. In het sterven kon zijn God niet bij hem blijven, wel in zijn eigen Vaderlied, maar niet in Jesus' zelfbesef. Denk het toch wel in, Jesus stierf niet meer, gelijk hij nu lieven raagt sterven, die ontleeven in Hem. Hier was het niet maar het sterven van den tijdelijken dood, als overgang naar zaliger gewesten, maar een ingaan in den eigenlijken, den werkelijken Dood, om den dood in zijn innerlijk wezen te grijpen en te ondergaan, en door dat ondergaan te overwinnen. Door een sterven zoals wij sterven, zou onze Heiland ons niet gered en niet verzoend hebben. Om van ons den vloek af te nemen, moest hij zelf den vloek van ons overnemen. Er is een geestelijke, er is een tijdelijke, er is een eeuwige dood, de dood in zijn volheid, en die dood was het, waarin Jesus moest wegsterven, een nederdalen tot helle.

En dit nu was met het bevel van Gods nabijheid overeenigbaar. Die twee konden niet naaraan. Onze God is alwetend, maar één ding is er, waarin God niet is, en dat één is juist die eeuwige dood. En dat wel om de allen beslissende reden, dat die diepe dood niet anders is dan het volkomen van God gescheiden zijn. De zaligheid is juist het omgekeerde, het volstrekt van Gods gemeenschap zijn afgescheiden. Dat is de hel, dat is de rampzaligheid der verlorenen. En tot dien dood moest Jesus ingaan, son hij ons van den vloek konnen verlossen. En daarom kon hij den dood niet ondergaan, of zijn afgescheidenheid, zijn verlatenheid van zijn God moest een volkomene zijn. Een voelen dat zijn God van hem week, hem aan zich zelf overliet, om eerst na het sterven hem weer uit den dood te roepen in het eeuwige licht.

En hier was het raadsel, dat hem klagen deed: "Waarom? Waarom hebt Gij mij verlaten?" Hij laat daarom zijn God niet los, en zelfs nu blijft hij roepen: "Mijn God, tot tweemaal herhaald zelfs: Eli, Eli, d. i. mijn God, mijn God!" Het geloof breekt geen oogenblik. Ook waar hij het troostrijke bevel van Gods nabijheid verloor, moest, hield hij aan zijn God vast. Maar die diepe dood, die met den vloek gemeend is, blijft ook voor Jesus een mysterie. De verlorenen zullen dit mysterie leeren verstaan, omdat ze innerlijk verzondigd en aan den dood verwaant zijn. Maar hij is de Heilige, en de Heilige en

de dood blijven altoos twee. Innerlijk kan er tuschen den Heilige en den vloekdood geen gemeenschap bestaan. En het ontzettende dat Jesus bij het ondergaan van den dood ervaart, lijdt en ondervindt, is juist dat scheiden van zijn God, waarin de eigenlijke dood bestaat. Zeg daarom nooit, wat wel beweerd is, dat Jesus, om zich zelf te troosten, bij zichzelf Psalm 22 opsteel. Al zulk opvatting gaat ganschelijk buiten het heilgeheim om; miskent Jesus lijden; en peilt van verre niet, wat er onder dit sterven in Jesus' ziel omging en doorworsteld is. Van een vloek dien Jesus droeg, weet, wie zoo barelt, niet af.

Neen, het verlaten van zijn God was voor den Man van Smarte de ijzige werkelijkheid. Den vloekdood in te gaan en nabij God te blijven, kon niet samengaan. Nog haalde hij adem, toen hij dat Eli, Eli met groote stem uitriep, maar hij voelde dat de dood al nader kwam, en dat onder dat nader komen van den dood, zijn God al verder van hem week. Nog een kort oogenblik, en de verlatenheid zou volkomen zijn. En dit zou voor hem de dood, het als het Lam Gods geslacht worden, zijn. En daar beelde zijn ziel voor terug. Hij bad het niet af, want het moest. Alleen door den donkeren nacht der Godverlatenheid kon hij ingaan tot het eeuwige Licht, om de kinderen Gods als buit in het eeuwige leven in te dragen. En daarom sloot Jesus zich met dit uiterste van zijn zielsmart niet in de stilheid op, maar riep het uit, opdat wij de diepte van die smart peilen konden. Zoover, zoo diep zonk Jesus weg om u te behouden. En om in zijn verzoeking te kunnen gelooven, moeten ook wij weten, in wat diepte van nameloos zielsmart Jesus voor ons wegkonk. Weten ook, hoe van God gevoekt onze zonde is, dat ze alleen door zulk een offerande kon worden verzoend.

Dr. A. K.

Amsterdam, 7 April 1911.

Nu het vraagstuk van de „kerkelijke examinate" van meer dan een zijde aan de orde is gesteld en vermoedelijk op de aanstaande Synode wel behandeld zal worden, kan het wellicht nuttig wezen hier kort uiteen te zetten, welke de beginselen zijn, die het Gereformeerde Kerkrecht hiervoor stelt.

Onze Gereformeerde Kerken kenden oorspronkelijk slechts één examen, waardoor de toegang tot den Dienst des Woords ontloot werd. Dit examen, dat over leer en leven liep, behoorde afgenomen te worden door die Kerk, die de beroeping heeft uitgebracht, want zij heeft te onderzoeken in hoeverre de door haar beroepen Dienaar geschikt en bekwaam is voor den dienst, waartoe zij hem geroepen heeft. In al onze Kerkenordeningen staat dit beginsel dan ook duidelijk geformuleerd. Zoo bepaalde reeds de Synode van Emden Art. 16: „De Dienaren des Woords zullen geëxamineerd, dat is onderzocht worden van degenen, door wie zij verkoren worden". Evenzo de Synode van Dordrecht 1578 Art. 4: „De onderzoek zal van degenen geschieden, bij de welken de beroeping staat". Wederom op de Synode van Middelburg 1581 Art. IV: „De wettelijke beroeping bestaat ten eerste in de verkizing, dewelke geschieden zal door den Kerkeraad en Diaconen... ten andere in het examen of onderzoeking beide der leere en des levens, dewelke bij de zelve staan zal van de welken zij verkoren worden", terwijl de Synode van 't-Hage 1586 in Art. IV de zelfde bepaling letterlijk herhaalt. Er behoort over dit kerkrechtelijke beginsel dus geen de minste twijfel te bestaan; elk onzer Nationale Synodes heeft dit beginsel klaar en duidelijk uitgesproken; en ook in de buitenlandsche Gereformeerde Kerken is dit beginsel steeds gehandhaafd geworden.

Dat de Synode van Dordrecht in 1619 in Art. IV zegt, dat de examinate zal staan bij de classis ten overstaan van de gedeputeerden der Synode of eenigen der zelve, is hiermede geenszins in strijd. De roeping geschiedt wel door de plaatselijke Kerk, of wil men door den kerkeraad en diaconen, maar al onze Kerkenordeningen bepalen, dat daarbij het „oordeel van de classis" zou ingewonnen worden. Angaande nu de beroeping geschiedt door den Kerkeraad „mitsgaders het oordeel der Classis", ligt het ook in den aard der zaak, dat de examinate geschiedt door den Kerkeraad „mitsgaders de Classis", die tot deze beroeping heeft medegewerkt en aan deze beroeping hare approbatie heeft te geven. Primordiaal en oorspronkelijk berust het recht en de plicht van examinate dus bij de Kerk, die de roeping uitbrengt; maar aangezien deze Kerk, vooral wanneer ze maar één Dienaar des Woords heeft, moeilijk deze taak alleen zou kunnen volbrengen, maakt de roepende Kerk bij deze examinate gebruik van de hulp der andere Kerken, die met haar in een classiaal verband leven en wier Dienaren het best bij dit examen haar bij kunnen staan. Tegelijk wordt daardoor ook voor de andere Kerken de waarborg grooter, dat het examen op voldoende wijze is afgenomen en de beroepen predikant metterdaad de geschiktheid en bekwaamheid voor een Dienaar des Woords noodig bezit. Zelfs bepaalde de Synode van Dordt in 1619 daarom, dat het examen ten overstaan van de gedeputeerden der particuliere Synode behoorde te geschieden. Maar hoezeer uit den aard van het kerkverband voortvloet, dat bij de examinate ook de andere Kerken hulp verleen en toezicht uitoefenen, de grondgedachte bleef altoos, dat de onderzoeking stond bij, of wil men toekwamen aan, degenen die de beroeping hadden uitgebracht. En nooit is de bedoeling van Artikel IV onzer Kerkenorde geweest, dat maar de een of andere willekeurige classis het examen zou kunnen afnemen en dat de aldus geëxamineerde persoon nu, zonder nader onderzoek van de roepende Kerk, daarvoor zou moeten worden aanvaard.

Dat dit Gereformeerde beginsel in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding kan geven, stemmen we gaarne toe. Het zal altoos pijnlijk wezen voor iemand, die reeds beroepen is, wanneer hij bij het examen niet voldoende geschikt blijkt. Ook de Kerk die hem riep, zal dan voor de laatste vraag gesteld worden, of ze wachten zal, totdat de beroepene na betere voorbereiding zich een tweede maal aan de examinate onderwerpt, of hem geheel los zal laten. Maar deze praktische bezwaren wegen toch niet op tegen het hooge belang, dat hierbij in het spel is, dat n.l. het recht der plaatselijke Kerk gehandhaafd blijft, om zelf naar leer en leven van haar beroepen predikant onderzoek te doen. Het is dan ook opmerkelijk, hoe in de Hervormde Kerk, waar de autonomie der plaatselijke Kerk geheel is ondergegaan in de „genootschapsidee", het recht van examinate juist van de roepende Kerk is losgemaakt en overgebracht naar het provinciaal kerkbestuur, terwijl ieder candidaat dan zelf bepalen kan bij welk provinciaal kerkbestuur hij dit examen wil afleggen. Ook de Staten van Holland wilden in 1594 reeds een dergelijke regeling invoeren, want in Art. 3 van de door hen vastgestelde Kerkenorde bepaalden ze, dat de examinate zou geschieden door twee deputaten der provinciale Synode met de professoren in de Theologie te Leiden. Maar de Gereformeerde Kerken hebben deze Kerkenorde nooit willen aanvaarden en met name zich ook tegen deze bepaling met hand en tand verzet.

Dit kerkelijk examen van den beroepen Dienaar des Woords was oorspronkelijk het enige examen, dat afgenomen werd. Toch werd reeds spoedig gevoeld, dat het recht om publiek te proponeeren voor de gemeente, niet aan ieder kan worden toegestaan, en vandaar dat op de Synode te 's-Gravenhage 1586 in Art. 18 der Kerkenorde de bepaling werd opgenomen, dat „geen proponenten de gemeenten openbaarlijk van den predikstoel zullen leeren dan die wettelijk getaxamineerd en bekwaam gekeurd zijn in de Universiteit of Classe". Daardoor ontstond het zoogenaamde proponenten- of praeparatoir-examen, dat alleen bevoegdheid gaf om te proponeeren. Dit proponenten-examen kon worden afgelegd voor de classe, waartoe de proponent behoorde, maar even goed voor de hoogleeraren der Universiteit. Naar Voetius mededeelt, — en aangezien hij zelf op de Synode aanwezig was, is zijn getuigenis zeker hier het best te vertrouwen — heeft de Synode van Dordrecht in 1619 bij haar revisie van de Kerkenorde dit artikel onveranderd gelaten, maar schijnen de deputaten, die de redactie van de Kerkenorde ter hand hebben genomen, zonder Synodaal mandaat het slot van dit artikel te hebben weggelaten. Niet onwaarschijnlijk is, dat bedoelde deputaten zich daar bij hebben laten leiden door de vrees, dat het Universiteitsexamen geen genoegzaam waarborg bood voor de zuiverheid in de leer van de proponenten, zoolang de Kerken geen het minste zeggenschap hadden over de professoren in de Theologie. Maar formeel was het toch zeker niet in den haak, dat deputaten aldus hun boekje te buiten zijn gegaan. En wat de zaak zelve aangaat, merkt Voetius in zijn Pol. Eccl. Pars III p. 36 op, dat men hier wel onderscheid moet maken. Wat het eerste examen betreft, zegt hij, waardoor de studenten tot proponenten gemaakt worden en ze verkiesbaar of beroepbaar gesteld worden tot den dienst van een of andere kerk, zoo is het gewoonte, dat dit examen in de protestante en gereformeerde Academiën ook wordt afgenomen door de Theologische faculteit, niet anders dan het juridische examen door de juridische faculteit, het medische door de medische faculteit en het filosofische door de filosofische faculteit. Deze algemeen gevolgde gewoonte verdedigt Voetius, omdat de professoren in de Theologie beschouwd kunnen worden als de meest geschikte examinatoren en zij 't best op de hoogte zijn met de vorderingen der studenten in hunne studie, en dat de godzaligheid van hun leven en wandel, met hun gave van te prediken enz. Wat daarentegen het tweede examen betreft, n.l. van degenen, die reeds beroepen zijn, verwijst hij naar de besluiten onzer Synodes waar bepaald wordt, dat dit examen alleen toekomt aan degenen bij wie de verkizing staat, d. w. z. bij den kerkeraad en de classe.

Nu willen we de oude strijdzaak, die reeds in Voetius' dagen zooveel stof heeft opgeworpen, of dit praeparatoir-examen aan de Professoren in de Theologie kan worden overgelaten dan wel of dat de Kerken beter doen ook dit examen zelf af nemen, niet weder oprakelen. Een principieele vraag is dit ook niet. Het feit, dat onze Gereformeerde Kerken, zoolang de Universiteit het volle vertrouwen der Kerken had, dit praeparatoir examen aan de Universiteit hebben toevertrouwd en eerst later, toen dat vertrouwen geschoot werd door Arminius' ketterij, het in de praktijk weer aan de Universiteit ontnomen hebben, bewijst wel, dat een kerkrechtelijk beginsel hier niet achter schuilt. Het was eenvoudig een vraag van opportuniteit. Dit kon, omdat het praeparatoir examen, gelijk de naam zelf aanduidt, slechts een voorbereidend en voorlopig examen is, dat van ondergeschikt belang is, met de essentiële rechten der Kerken niets te maken heeft, in de meeste Gereformeerde Kerken ook nooit is ingevoerd en in al onze Kerkenordeningen, behalve die van 's-Gravenhage, niet eens genoemd wordt. Geheel anders staat het met het peremptoir examen, dat, gelijk de naam aanduidt, het beslissende examen is, dat over de toelating tot het predikambel beslist en daarom in al onze Kerkenordeningen wordt opgenomen onder de wezenlijke stukken der „beroeping". Dit examen zou de roepende Kerk dan ook nooit mogen afstaan; noch aan een Gereformeerde Universiteit noch aan een of andere classis als generale examencommissie, noch aan deputaten door de Kerken in het algemeen benoemd. Het kan alleen worden afgenomen, nadat het beroep reeds is uit-

gebragt; het moet worden afgenomen door de roepende Kerk met het oordeel der genabuurde Kerken in classis vergaderd, en het is van het beroep zelf onmogelijk te scheiden.

Het is ons daarom niet recht duidelijk, hoe er stemmen kunnen opgaan om dat peremptoir examen van de beroeping zelf te scheiden, het te ontnemen aan de roepende Kerk en het te laten saamsmelten met het praeparatoir examen, dat door een of andere willekeurige classis wordt afgenomen.

Naar aanleiding van het voorstel van Dr. Sikkink schrijft Prof. Bouwman in de Beemster het volgende:

Dit voorstel moet uitteraad veel meer sympathiek zijn voor de voorstanders van de zelfstandigheid van de Theol. School en van de opleiding door de kerk voor de kerk, dan het voorstel Zaanland. Er is hier een ernstige poging om met behoud van de zelfstandigheid van beide inrichtingen samenwerking mogelijk te maken. Dr. Sikkink erkent dat een eigen candidaatsexamen aan de Theol. School heel noodig is. „Zou het candidaatsexamen aan de Theol. School wegvallen, zou zou daarmee de Theol. School als School feitelijk zijn opgeheven. Wordt voor het cand. Ex. der Theol. School een Proposanten-examen in de plaats gesteld, zou zou daarenboven naar de School zijn overgebracht, wat behoort tot de kerkelijke vergaderingen."

Evenwel blijven toch tegen dit voorstel Sikkink, hoe ernstig ook bedoeld, dezelfde bezwaren drukken, die vroeger ook reeds daartegen zijn uitgebracht. Hoezeer ook Dr. Sikkink bedoelt de Theol. School als zelfstandige opleidings-school te handhaven, zij kan beswaarlijk anders worden dan een praktische vormschool, die als School niet bevestigd. Voorts zou ook naar het voorstel Sikkink de Theol. School afhankelijk worden van de Theol. Faculteit.

Erst als de studenten een jaar Theologie geloopt hebben aan de Faculteit mogen zij aan de School de colleges volgen, en eerst als zij het Cand. Examen aan de Faculteit hebben afgelegd, mogen zij het candidaatsexamen aan de School doen. Wat blijft van de Theol. School ook anders over dan een praktische aanvullingschool, die in de schaduw van de Faculteit weinig levenskracht vertoont kan.

Hoe gaarne wij ook deze poging van Dr. Sikkink waardeeren, wij kunnen niet anders zien dan ook hierdoor de kwestie niet opgelost worden.

Zien wij recht, dan is het onmogelijk tot eenheid of praktische samenwerking te komen, of een van beide inrichtingen moet de volledige opleiding uit de handen geven. De Theol. Faculteit en de Theol. School zijn te gelijk, dan dat zij met behoud van beider zelfstandigheid kunnen samenwerken.

Daarom moet of de Theol. School worden opgeheft of in haar huidige zelfstandigheid bestaan worden gekortwiek; of de Theol. Faculteit moet de opleiding aan de kerken overlaten, en sell blijven een wetenschappelijke studie- en promotie-inrichting; die alleen hulpdiensten bewijst aan de opleiding tot den dienst des Woords. En nu is het wel eigenaardig, dat in de voorstellen, die eenheid van opleiding beoogen, steeds de Theol. School moet toegeven.

Ook Prof. Lindeboom oordeelt, dat zelfs dit voorstel van Dr. Sikkink de School te dege smaldeelt, haar niet haar zelfstandigheid laat behouden, en daarom voor de School onaanneemelijk is.

Het blijkt dus wel, dat aan de voorstanders der Theologische School geen andere oplossing behagen kan dan deze, dat de Theologische School niet alleen niets van hare zelfstandigheid prijsgeeft, maar dat ze bovendien nog het privilege mo et verkrijgen dat aan haar en haar alleen de opleiding van al onze a. s. Dienaren des Woords wordt toevertrouwd. En dan mag de Vrije Universiteit bij de gratie der kerken daarnaast nog blijven bestaan als een soort wetenschappelijke studie- en promotie-inrichting voor de enkele studenten, die wellicht tot Doctor in de Theologie zullen promoveren.

Dr. H. H. K.

Treestafel.

1. Prof. Dr. H. H. Kuyper „KOM OVER EN HELP ON!" Uitgave van de Ver. v. Stadsver. „Gideon", te Rotterdam.

2. ROTTERDAMSE BISTAFEL, onder de leden van de Gereformeerde Kerk aldaar, een Vereeniging voor Stadsvervangings-„GIDON".

Zulk een vereniging heeft zeker aanspraak op de sympathie van allen, die kennen den doer naar het redden der zielen, naar het zoeken ook van hen, die in onze maatschappij door de kerk, als instituut, niet worden bereikt.

Deze vereniging tracht te ROTTERDAM, „door iederen Dinsdag en Zaterdag op de Markt aan den Goudschensingel met een Bijbelten, en iederen dag aan de buisen 't zij met een Bijbelwag en of Bijbeltafel onder te koop-aanbieding van een Bijbel of presentatie van een tractaatje, aanleiding te zoeken met (nare) medeburgers in gesprek te komen, en zoo hen door woord en lectuur op den eenigen Zaligmaker te wijzen".

Zij heeft in haar dienst twee colporteurs, die bij hun Evangelisatie-werk „wel tegenstand, maar gelukkig ook veel zegen ondervinden".

Dr. J. H. Kuyper is te voorzitter van het bestuur dat, evenals het corps der verzamelaars en verzamelaars, onder zijn leden vele, mij van ouds bekende, namen tel.

Voor deze Rotterdamse vereeniging, die nu reeds vijf jaren oud is, heeft Prof. Kuyper ten vorigen jare een rede gehouden, welke thans met het jaarverslag van GIDON in het licht is verschenen.

In die rede, naar aanleiding van Hand 16: 19, toont de hoogleeraar aan, dat in de roepstem van den man van Macedonië, een bede ligt opgesloten, wier betekenis hij dan in verband met den Evangelisatie-werk, die van de vereeniging „Gideon" uitgaat, nader ontwikkelt. Hij doet dit door, bij wijze van analogie, in het licht te stellen, dat even dringend is de nood, even ernstig is de roepstem en even rijk is de zegen, allen God aan dien arbeid verbinden wil.

Wij de Stadsver. in onze dagen een zaak van zeer groot belang is, men ik goed te doen is op deze zoo keurig gestileerde, aan het doel dat de redenaar zich stelde, zoo goed beantwoordende rede, en op de Vereeniging GIDON, de aandacht onzer lezers ook buiten ROTTERDAM te vestigen.

2. Dr. G. Wisse. UIT HET ZIELELIVEN. Over Geloofs-verkeerdheid. — Kampen. — J. H. Kok. — 1911.

Dit is een goed en ernstig boek. „De samenstelling van dit boekje vond haar aanleiding in het vinden van een geschriftje in mijn bibliotheek, waarvan de titel luidt: „Onderrichtende brief van RALPH ERSKINE aan een zekere juffrouw, handelende over den eenigen en eiken grond des geloofs."

Te meer dat deze brief in geen der werken van Erskine wordt gevonden, meende ik met een overdrink ervan velen van dienst te kunnen zijn, om dan, naar aanleiding van de zaken in dezen brief behandeld, enige verdere toelichting te geven, zij het tot leering en troost dergenen, die staan naar vermeerdering van geestelijk leven."

Aldus Dr. Wisse. Nadat hij dan den brief van ERSKINE verzoenden van uit DUNFERMLINE, 19 Januari 1743 heeft laten overdrucken, komt hij tot zijn toelichting van de daarin behandelde zaken. Dat briefje van ERSKINE, waarvan de echtheid, althans op twaalfde gronden, mij niet onwaarschijnlijk voorkomt, is zeer lezenswaardig. Het zijn dezelfde gedachten, die ik mij herinner in een van zijn preeken te hebben gevonden. Hij schrijft o. a. aan de vrouw die „zieleleiding" van hem vraagt: „De gevoelige verzeuring van den Geest dat belofte kunt gij niet verwachten, voor dat gij het Woord der belofte geloofd. Indien wij eerst ondervonden de gevoelige uitlatingen van Gods liefde aan ons gemoed, dan immers zouden wij gereedelijk ons geloof bouwen op voortgaande en gevoelige aanleidingen, en niet op het onwankelbare Woord der belofte."

In deze woorden ligt, naar het mij toeschijnt, de rechte verhouding tusschen „geloof" en „bevestiging", en tevens spreekt er een waarheid uit voor de bevestiging, die mij althans weldadig aandoet.

Het boekje van Wisse is metterdaad een toelichting op, een uitspinnen van de gedachten door ERSKINE in dit zijn briefje geuit. Daarom is mij dit werkje van den Kamper leeraar dan ook bijzonder sympathiek.

Het spreidt licht over het zoo teedere stuk van de geloofs-verkeerdheid; het biedt wezenlijke „zieleleiding", en er zit, wat daartoe zoo noodig is, studie van menschelek sieleleven achter.

Tegen de „orthodoxie van het onbekeerde hart" en ook tegen de „subtiliteit van het, met de mystiek niet te verwarren, mysticisme" kan dit boekje een geneesmiddel zijn.

Ik kan de lesing er van ten zeerste aanbevelen. De kennis van het „eigen leven" met zijn ru eene hemelhoog-juichen en dan weer ten doods-bedroef, zal er door worden verhelderd. En, onder Gods zegen, kan dat leven zelf er door worden gesterkt.

It's wat in onzen tijd, waarin men meer in de breedte dan in de diepte, meer in de nitwendigheid dan in de inuigheid leeft zeker niet overbodig is.

3. HANDBOEK ten dienste van de GEREFORMEERDE KERKEN in NEDERLAND, voor het jaar 1911. — 232 Jaargang. Oosterbaan en Le Cointre. — Goea.

Van dit bekende kerkelijk Handboekje dat, voor wie zich op de hoogte wil stellen van ons kerkelijk saamleven, zoo langzamerhand onmisbaar is geworden, verscheen een nieuwe jaargang. De Samenstellers hebben eer van hun werk. Behalve een kalender en wat daar bijhoort, bevat het een met zorg bewerkt overzicht van de statistiek onzer kerken. Dat dit overzicht niet en daar nog niet volledig is, ligt niet aan de uitgever, maar aan de enkele kerken, welke de haar toegezonden vragenlijst verzuimen invullen, en alook in gebreke bleken de noodige gegevens te verstrekken.

De opgegeven cijfers dragen echter een officieel karakter, zodat men er op kan vertrouwen.

Verder vindt men er in alphabetische naamlijsten der predikanten en kerken, en zijn er, wat naar het mij voorkomt zeer lofwaardig is, ook weer de rubrieken Onderwijs, Zending en Barmhartigheid in opgenomen. Aan het slot een 15 tal „levensberichten" van in 1910 overleden predikanten.

4. JAARBOEKJE van den bond van ZONDAGSSCHOOL-VEREENIGINGEN, die zich gesteld hebben onder toezicht van den Raad der Geref. Kerk te Amsterdam, 1911. Bondsecretariaat: Fagelstraat 29, Amsterdam.

De titel kon korter.

Maar waar het om gaat, zegt kort en pakkend Dr. J. C. SIKKINK, die van dezen bond zooveel als de geestelijke vader is, in zijn INTRODUCTIE. Hij doet dat in dit citaat, waarin de curatieveering van mij is.

„Jarelang heb ook ik aangedrongen, dat de Gereformeerden zich zouden geven voor Zondagsschoolbaarheid. Dat ze daarmee zouden beoogen te evangeliseren onder kinderen, die geen Christelijk onderwijs genieten en die van de kennis van God en Zijn Woord verstreeft zijn of verveerd dragen te worden. Dat de Gereformeerden zich voor dien arbeid zouden vereenigen op den grondslag hunner Bijbelijden. En dat ze daarbij onderling verband zouden zoeken, maar ook de verlichting en leiding van het ambt des Woords in de Gereformeerde Kerk."

Dit dunkt mij 'n zeer verstandige theorie omtrent Zondagsscholen, en ik kan mij denken, dat Dr. SIKKINK er zich over verblijdt, dat ze in Amsterdam ook in praktijk wordt gebracht. Ook deze zaak: de dus georganiseerde Zondagsschool als middel tot evangelisatie, is niet maar een plaatselijk belang.

Ik meende goed te doen daarom hier ook op dit boekje te wijzen. Wie nu ook buiten Amsterdam, weten wil hoe 'ro'n bond in elkaar dient gezet en werken moet, bestelle een exemplaar aan het BONDSECRETARIAAT, FAGELSTRAAT 29, AMSTERDAM.

Hij zal er o. m. in vinden een REOENING voor de Commissie van Toezicht op de Zondagsscholen, — waarmee zijn kerkeraad dan al vast geholpen is; en verder een volledig statuten en 'n HUISREGELING, zonder welke twee ingrediënten zoo'n zaak niet is klaar te krijgen. Ik geloof werkelijk, dat men met zulk een bond op het stuk van Zondagsscholen in den goeden weg is.

G.

Officiële Berichten.

Classis Gorinchem.

Opgeven voor het agendum der classisale vergadering, die op Woensdag 3 Mei e. k. staat gehouden te worden, sende men uiterlijk 16 dagen te voren aan den raad van de Geref. kerk van Gorinchem.

C. LINDEBOOM, praesid. J. DEN BOERT, scriba.

In opdracht d. Maarsse de kerk vergadering, reeds den 4en d. Punten voor 23 April ingewo.

De kerken d. Londerdag 4 Mei Punten voor adres van den voor of uiterlijk Namens den t. tershoek:

De kerkeraad. Lek bericht, dat deren zal te G. 's morgens 9 uur Punten voor vóór Dinsdag 18. Namens den

Krimpen a/d Z.

Class. De kerkeraad hage bericht, dat vergaderd zal 9 Mei a. s., gewo Punten voor vóór Dinsdag 18. Speijktstraat 105. Namens den

Agend. Con. van. Don. 11 t.

1. Opening doo 2. Mededeeling penningmeester. 3. Bespreking concept-statuten; reglement. 4. Kieren van 5. Voorstellen i bestuur wordt op schrift. 6. Medew zoeken; 8. in ondt Gereformeerde Th sameneming of eerstevolgende verg concept-regeling; tijdschrift, en een de redactie. II. In tien te ontwerpen B. De eerstevolgende gehouden in Febu verzoeking is: dat, wordt overgenomen vóór 1 Mei, der jaargang. C. De vóór of in Mei a. s. Referaat. Dr. J. inleiden de bespre werp: „De beteek en voor het Volks

Punten van be beantwoordt zij a hoe is daarin verb

Onze roeping t propaganda. Is de naar de meerdere wijze van benomi zoó als die behoort

Wat te doen om e studenten in de T De vergadering

Kort v verga

Dr. Heij, die na op de gebruikelij De actus leest welke onveranderd Ter vergadering der Prov. Synode Brink en Dr. K. geheeten.

Evenzo Dr. Vo de kerk van Zwijn verg. der Cl. Dordt Komt in behand v. Schaik van N-I klaring.

Verschillende st beoden worden vo De classis verlee taten van Z.-Holl Schaik van N.-Lek wijze emeritaat, in actie wordt opgea

Ontvangen een t terdam, inhoudend afzetting van den v. Veeloo. Dit beric

In behandelung d de prediking des V deloos en te Asper

Aangaende de ke classis moet word verzoeken niet vold

De regeling der van N.-Lekkeiland 2 April, Dr. v. d 23 April, Dr. v. 7 Mei, Dr. Heij 12, Warner; 28 M. Schoemakers; 18 J. De Vonkenberg.

Ter behandelung zerdam, inhoudende lasten welke volge op de kerken word

Het voorstel ga de Cl. Dordrecht behoeft voorziet.

Na langdurige t eene commissie t betere regeling te 1 D. K. O. Benoemd Jonge, onderling Jo

Dr. Meijnen, d rapport uit van be tot consulat vs

De kerken d. Londerdag 4 Mei Punten voor adres van den voor of uiterlijk Namens den t. tershoek:

De kerkeraad. Lek bericht, dat deren zal te G. 's morgens 9 uur Punten voor vóór Dinsdag 18. Namens den

Krimpen a/d Z.

Class. De kerkeraad hage bericht, dat vergaderd zal 9 Mei a. s., gewo Punten voor vóór Dinsdag 18. Speijktstraat 105. Namens den

Agend. Con. van. Don. 11 t.

1. Opening doo 2. Mededeeling penningmeester. 3. Bespreking concept-statuten; reglement. 4. Kieren van 5. Voorstellen i bestuur wordt op schrift. 6. Medew zoeken; 8. in ondt Gereformeerde Th sameneming of eerstevolgende verg concept-regeling; tijdschrift, en een de redactie. II. In tien te ontwerpen B. De eerstevolgende gehouden in Febu verzoeking is: dat, wordt overgenomen vóór 1 Mei, der jaargang. C. De vóór of in Mei a. s. Referaat. Dr. J. inleiden de bespre werp: „De beteek en voor het Volks

Punten van be beantwoordt zij a hoe is daarin verb

Onze roeping t propaganda. Is de naar de meerdere wijze van benomi zoó als die behoort

Wat te doen om e studenten in de T De vergadering

Kort v verga

Dr. Heij, die na op de gebruikelij De actus leest welke onveranderd Ter vergadering der Prov. Synode Brink en Dr. K. geheeten.

Evenzo Dr. Vo de kerk van Zwijn verg. der Cl. Dordt Komt in behand v. Schaik van N-I klaring.

Verschillende st beoden worden vo De classis verlee taten van Z.-Holl Schaik van N.-Lek wijze emeritaat, in actie wordt opgea

Ontvangen een t terdam, inhoudend afzetting van den v. Veeloo. Dit beric

de vond haar
geschiedte in
luit:
van RALPH
re juffrouw,
enigen en
ff).
der werken
ende ik met
st te kunnen
te zaken in
te toelichting
der dergenen,
in geestelijk
RSKINE ver-
anuari 1743
hij tot zijn
de zaken.
de echtheid,
niet onwaar-
sardig. Het
zij herinner
a gevonden.
die „tele-
voelige ver-
te wond der
vondt der
eenvoud en
de aan ons
redelijk ons
in gevoelige
swankbare
ij toeschijnt,
gelooft", en
aan waar-
nij althans
daar een
gedachten
uit.
en Kamper
k.
eerdere stuk
leed wezen-
laarste 200
sieleleven
onbekende
uit van het
nysticisme"
u.
aanbevelen.
ij met zijn
weer ten
verhelderd.
ven zelf er
en meer in
in de uit-
zeker niet
GENEFOR-
het jaar
an en Le
oekje dat,
van ons
nd onmis-
e jaargang
hun werk
rijthout,
tricht van
verzicht
niet aan
ken, welke
sinden in-
de noodige
en een offi-
n vertrou-
the naam-
n zijn er,
eendig is,
vaardig en
et alot een
overleden
ZONDAG-
el hebben
ref. Kerk
t: Fagel-
pakkend
i sooveel
RODUCTIE,
de curi-
o, dat de
Zondags-
beogen
en Chris-
te kennis
n of ver-
formeer-
enigen op
i dat ze
ken, maar
het ambt
k".
e theorie
ij denken,
i, dat ze
gebracht,
de Zon-
i, is niet
r oopok
buiten
in elkaar
en exm-
LSTRAAT
EGELING
Zondags-
n al vast
tel STR-
i, zonder
is klaar
en met
scholen
G.
assiale
k. staat
6 dagen
erk van
asse,
tha.

Classe Breukelen.

In opdracht der classe roept de kerkraad van Maarsse de kerken der classe Breukelen op ter vergadering, die om bijzondere redenen D.V. reeds den 4en Mei zal worden gehouden.

Punten voor het agendum worden voor 23 April ingewacht bij den eerstondergeteekende.

De kerkraad voornoemd:

A. A. VAN SCHUYLEN, praeses.
J. ROOSKINDAAL, scriba.

Classis Dordrecht.

De kerken deser classis worden bij dezen tegen Dooderday 4 Mei a.s. opgeroepen ter vergadering. Punten voor het agendum worden aan het adres van den eerstondergeteekende verwacht voor of uiterlijk op 18 April.

Namens den raad der roepende kerk te Puttershoek:

A. VOOGEL, voorzitter.
A. WILDEMAN, secretaris.

Classis Gouda.

De kerkraad der Geref. kerk te Krimpen a/d Lek bericht, dat de classis Gouda D.V. vergaderen zal te Gouda op Dinsdag 2 Mei a.s. 's morgens 9 uur in de Noorderkerk.

Punten voor het agendum worden ingewacht voor Dinsdag 18 April bij eerst ondergeteekende.

Namens den kerkraad voornoemd:

E. J. WIJNTJES, praeses.
T. GOUWENS, scriba.

Krimpen a/d Lek, 31 Maart 1911.

Classis 's-Gravenhage.

De kerkraad der Geref. kerk van 's-Gravenhage bericht, dat de classis 's-Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's-Gravenhage op Dinsdag 9 Mei a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht voor Dinsdag 18 April e.k. bij den scriba, Van Speijksstraat 105, 's-Gravenhage.

Namens den kerkraad voornoemd:

C. LION CACHET, scriba.

Agendum van de Centrale Pastorale

Conferentie (Vereniging van Pred. van de Geref. Kerk) te houden Dooderday 20 April, te Utrecht, 11 uur, in „Irene", Keistraat.

1. Opening door den voorzitter.

2. Mededeelingen van den secretaris en den penningmeester.

3. Bespreking en vaststelling van: a. het concept-staten; b. het concept-huishoudelijk reglement.

4. Kieren van een bestuur.

5. Voorstellen van het comité. A. Aan het bestuur wordt opgedragen: I. Inzake een tijdschrift. a. Medewerkers voor een tijdschrift te zoeken; b. in onderhandeling te treden met het Geref. Tijdschrift, tot overneming of samenwerking; c. voor de eerstvolgende vergadering rond te zenden een concept-regeling van uitgave c.a. van een tijdschrift, en een aanbeveling van leden voor de redactie. II. Inzake de commissien. Instructien te ontwerpen, en aanbeveling van leden.

B. De eerstvolgende algemeene vergadering wordt gehouden in Februari. De reden voor deze verandering is: dat, ingeval het Geref. Tijdschrift wordt overgenomen, alles in orde moet zijn voor 1 Mei, den datum voor een nieuwe jaargang. C. De contributie wordt dit jaar gelid voor of in Mei a.s.

Referaat. Ds. J. Dekker, Pred. te Kollum, zal inleiden de bespreking van het belangrijk onderwerp: „De betekenis en taak van de kerk in en voor het Volksleven".

Punten van bespreking: De catechisatie — beantwoordt zij aan het doel, en indien niet, hoe is daarin verbetering te brengen? Onze roeping tegenover de ethisch-critische propaganda. Is de verkiesing van afgevaardigden naar de meerdere vergaderingen, en ook de wijze van benoemen op de generale Synode, zoo als die behoort te zijn?

Wat te doen om een voldoende aantal geschikte studenten in de Theologie te bekomen?

De vergadering eindigt uiterst 4 uur 30.

Kort verslag der gehouden classale

vergadering op 2 Febr. 1911.

Da. Heij, die naar toerbeurt praeses is, opent op de gebruikelijke wijze de vergadering. De actuaalste leest de notulen der vorige Cl. verg. welke onveranderd worden vastgesteld.

Ter vergadering komen de heeren deputaten der Prov. Synode voor art. 49, n.l. Da. v. den Brink en Da. Kaptein, die welkom worden geheeten.

Evenzoo Da. Vonckenberg, die als dienaar van de kerk van Zwijndrecht voor de eerste maal de verg. der Cl. Dordrecht bijwoont.

Komt in behandeling de aanvraag van Da. P. v. Schaik van N.-Lekkerland om emeritaatsverklaring.

Verschiedene stukken, daarop betrekking hebbende worden voorgelezen.

De classis verleent met medewerking der deputaten van Z.-Holland Z. G. aan Da. P. v. Schaik van N.-Lekkerland op de meest eervolte wijze emeritaat, ingaande 1 April 1911, waarvan acte wordt opgemaakt.

Ontvangen een circulaire van de classis Rotterdam, inhoudende mededeeling der geheele afzetting van den dienst des Woords van Da. v. Vesloo. Dit bericht wordt met smart vernomen.

In behandeling komen verzoeken om hulp in de prediking des Woords te Rosendaal, te Noordeloos en te Asperen.

Aangesien de kerk van N.-Lekkerland door de classis moet worden geholpen, kan zij aan die verzoeken niet voldoen.

De regeling der predikbeurten voor de kerk van N.-Lekkerland is als volgt:

2 April, Da. v. d. Kamp; 9 April, Da. Meulink; 23 April, Da. van Dam; 30 April, Da. Hepp; 7 Mei, Da. Heij; 14 Mei, Da. de Jonge; 21 Mei, Da. Warner; 28 Mei, Da. Meijne; 11 Juni, Da. Schoemakers; 18 Juni, Da. Vogel; en 25 Juni, Da. Vonckenberg.

Ter behandeling komt het voorstel van Alblas aerdam, inhoudende een nieuwe regeling van de laatste welke volgens Art. 11 en 13 D. K. O. op de kerken worden gelegd.

Het voorstel gaat uit van de gedachte, dat de Cl. Dordrecht zonder steun in haar eigen behoefte voorstaat.

Na langdurige bespreking, besluit de classis een commissie te benoemen, teneinde een betere regeling te vinden in sake Art. 11 en 13 D. K. O. Benoemd worden de broeders Da. de Jonge, ouderling Jonker en v. d. Kamp.

Da. Meijne, deputaat der sending, brengt rapport uit van het werk der sending.

Tot consulent van de kerk van N.-Lekkerland

wordt benoemd Ds. Schoemakers van Alblas aerdam.

De kerk van Puttershoek wordt aangewezen, de kerken der classe voor een volgende verg. bijeen te roepen.

Nadat nog enige huishoudelijke zaken zijn behandeld, wordt de verg. gesloten en gaat Da. v. Dam voor in dankzegging.

Op last der classis,

Ds. H. MEULINK, Scriba.

Korte notulen van de vergadering der classis Schiedam op 28 Febr. 1911.

1. Namens de roepende kerk van Rorenborg opent Dr. Greydanus de vergadering met gebed, nadat gezongen is psalm 31 : 19 en gelezen een gedeelte van Gods Woord.

2. Dr. Greydanus spreekt een hartelijk welkomwoord tot alle broeders en inzonderheid tot Da. Diemer van Poortugaal, die voor het eerst ter classale vergadering aanwezig is. Da. Diemer beantwoordt Dr. Greydanus.

3. Uit de credentiebrieven blijkt, dat de meeste kerken wettig vertegenwoordigd zijn. Hoek van Holland heeft een diaken afgevaardigd, aan wien, redenen gehoord, keurstem wordt verleend. De kerken Vlaardingen B en Maassluis A hebben een instructie.

4. In het moderamen nemen zitting: Dr. Greydanus voorzitter, Da. Goslinga assessor, Da. Van Anken scriba, Da. Van Hoven adj. scriba.

5. Lening van de notulen der vorige vergadering, welke aanleiding geven tot eenige bespreking.

6. Wordt voorgelezen: 1. een schrijven van de classis Rotterdam, over de afzetting van een dienaar des Woords binnen die classis. Wordt voor kennisgeving aangenomen. 2. Een voorstel van den kerkraad van Hillegersberg aan de classis, in sake de grensovergang tusschen de kerk van Hillegersberg en die van Overschie. De classis oordeelt, dat op dit voorstel niet kan worden ingegaan, aangezien deze zaak eerst door de desbetreffende kerkenraden moet zijn behandeld.

7. Komt in behandeling het protest van Schiedam en Vlaardingen B, tegen het besluit der classis, waarbij de percentage in sake art. 11 uit 3 D. K. O. voor deze kerken is verboden. Na langdurige bespreking neemt de classis aan het voorstel van Da. Berends, n.l. dat de classis besluit aan kerkvisitatoren op te dragen met bekwaam spoed een onderzoek in te stellen naar de geldelijke draagkracht van de kerken der classis, en op de vergadering, waarop omtrent dit onderzoek rapport zal worden uitgebracht, de zaak der percentage-regeling bij vernieuwing aan de orde te stellen.

8. Da. Meynen brengt namens Vlaardingen A en B, rapport uit in sake het beroep van Da. Diemer naar Poortugaal.

9. Een kerk vraagt en ontvangt toestemming, om voort te gaan met het toepassen van den tweede trap der censuur op een lidmaat.

10. Rondvraag naar art. 41 D. K. O. geschiedt.

11. Da. Van Haeringen doet mededeeling van de ingekomen collecten voor het Geref. weeshuis te Middelharis. Hierbij wordt opgemerkt, dat deze kerken hare eigen wezen verzorgen.

12. Als saamroepende kerk voor de volgende vergadering wordt Schiedam aangewezen, datum 9 Mei, voorzitter Da. Van Haeringen. De kerk van Schiedam wordt gemachtigd, zoo noodig, de classis een week vroeger samen te roepen.

13. Lening der korte notulen.

14. Sluiting der vergadering met dankzegging door Dr. Goslinga.

Op last der classis,

P. VAN HOVEN, Adj.-scriba.

Kort verslag van de vergadering der Geref. kerken in de classis Brielle, gehouden te Hellevoetsluis op Woensdag 1 Febr. 1911.

1. Da. Esselink opent op gebruikelijke wijze de vergadering.

2. Bij 't onderzoek der geloofsbrieven blijkt, dat alle kerken wettig vertegenwoordigd zijn.

3. In 't moderamen hebben zitting: Da. Esselink, praeses; Da. Aalberts, assessor en Da. v. Duin, scriba.

4. Notulen der vorige vergadering gelezen en goedgekeurd. Geresen geschillen in een der kerken tusschen predikant en kerkeraad zijn, blijkens mededeeling van den betreffenden predikant, bijgelegd.

5. Da. Taal brengt verslag uit van de gehouden kerkvisitatie op Flakkee.

6. Aan de kerken van Zwartewaal, Hellevoetsluis, Nieuw-Helvoet, Ooligensplaat en Middelharis wordt ter voldoening aan art. 11 en 13 D. K. O. subsidie toegestaan.

7. Een mededeeling uit de classis Rotterdam wordt voorgelezen; voor kennisgeving aangenomen.

8. Een schrijven van een persoon, die zich beklagt over handelingen van den kerkeraad zijner plaats, zal door den scriba beantwoord worden.

9. In de percentage-regeling wordt deze wijziging gebracht, dat Zuidland in plaats van 14 pCt. zal bijdragen 12 pCt., terwijl de daardoor vrijkomende 2 pCt. door de kerken gesamenlijk zal worden gedragen.

10. De boeken van den quæstor zijn nagezien en in uitstekende orde bevonden.

11. Vacaturediensten zijn als volgt geregeld: Tinte. April Da. Mol, Mei Da. Smallegange; Kockanje. Maart Da. Aalberts, Mei Da. Kok; Hellevoetsluis. Maart Da. v. Duin, Mei Da. Deker; Bommel. Maart Da. Smallegange, April Da. v. Lummel, Mei Da. Taal; Middelharis. April Da. Esselink.

12. De kerk van Melissant vraagt steun aan tot aflossing eener schuld. Deputaten voor art. 11 D. K. O. zullen deze zaak in voorbereiding nemen, om hierover op de eerstvolgende vergadering van advies te dienen.

13. De aanvraag van Stieldam om geldelijke ondersteuning der classis zal alsoog door deputaten in voorbereiding genomen worden en op de e.v. vergadering worden afgehandeld.

14. De rondvraag naar art. 41 geeft aanleiding om op getrouwe vervulling der vacaturebeurten aan te dringen. De praeses spreekt den wensch uit, dat Da. Smallegange, op wien een beroep werd uitgebracht, vrijmoedigheid mag vinden hiervoor te bedanken.

15. Da. Aalberts sluit de vergadering met dankzegging.

Namens de classis:

W. E. v. DUIN, A. t. scriba.

Buitenland.

Duitsland. De laatste ontwikkeling

der „Pinkerbeweging". Het orgaan van de Gemeenschapsbeweging „Philadelpia" deelt het een en ander mede omtrent de Pinksterbeweging, met het daarmede gepaard gaande spreken in tongen. Volgens dit blad, is een deel van de broeders, die in de „Gemeenschappen" gevonden worden, niet geneigd met de Pinksterbeweging mede te gaan, zonder echter de gemeenschap met de „Pinkerbroeders" af te snijden en zonder hen van de conferentien der Gemeenschappen te willen afhouden. Deze zogenaamde „neutrale" broeders, waaronder zich de tentzending Vester bevindt, zoeken nu in twee vergaderingen die onderscheidene dagen duerden, een in Palmos (Siegerland), het hoofdkwartier der Deutsche tentzending en de volgende in Vandsburg (West-Prusen), de Pinksterbroeders te overtuigen, dat in de Pinksterbeweging dwalingen in de leer en ongestellige „Ausschreitungen" in woorden en daden voorkwamen, waarvan de leiders der beweging zich moesten zuiveren.

Het resultaat der besprekingen werd neergelegd in drie verklaringen, die in de „Pfingstgrissen" van 18 Dec. l.l. voorkomen. In de eerste verklaring wordt beleden, dat sekere broeders, ook leiders, van geliefde broeders, door God gezegende kinderen Gods getuigd hebben, dat zij de inwoners des Heiligen Geestes misten, omdat zij niet in tongen spraken. Anderen, die in het bezit van geestelijke gaven waren, hebben zich verheven, alsof zij allen daardoor geestelijk hooger stonden en, om zoo te zeggen, Christenen eerste klasse geworden waren. Anderen meenden, dat zij, door het bezit van enkele geestelijke gaven, zoozeer door den Geest geleid werden, dat zij zich door anderen niets meer wilden laten zeggen, en daarbij lijnrecht tegen de Schrift ingingen. Weder anderen hebben uit partijzucht op geestelijke gaven zoeken te werken, in plaatsen waar broederlijke liefde en wijsheid dit niet zoo toegelaten hebben, zich daarbij schuldig makende aan geheimzinnigheid, onhelderheid en grove verkeerdheid. Ten slotte hebben zij feitelijk voorgekomen fouten niet genoeg erkend en zelfs vergezocht. Bovendien hebben zij zich daarin berispeeld, dat zij hen, die hen daarin terecht wezen, niet als hunne vrienden, maar als hunne tegenpartijders aangesien en aangeduid hebben. De broeders en zusters worden dan derwege vermaand, zich over die afwijkingen en zonden te verootmoedigen. Om dit recht te kunnen doen, heeft men de volgende vijf stellingen geformuleerd:

1. Voor gedoopten met den H. Geest moet men naar 1 Kor. 12 : 13, alle oprechte kinderen Gods houden, die in den dood van Jezus ingingen en Zijn leven door den H. Geest deuchtig werden. (Rom. 6).

2. Het bezit der geestelijke gaven wij niet zeggen, dat men met den H. Geest gedoopt is. (1 Kor. 12 : 13; Matth. 7 : 20-30). Voor onze verhouding tot God zijn niet de geestelijke gaven, maar leven en wandel in den Geest bepalend. (Gal. 5 : 16-25).

3. Men moet zich niet op de gaven blind turen, en mag niet boven de Schrift uitgaan of zich aan de Schrift stooten, maar de hoofdzaak moet ons zijn: de verheerlijking van Jezus (Gal. 6 : 14); de vorming naar Zijn beeld, (2 Kor. 3), waartoe ook behoort, dat men zich laat gezeggen (Jac. 3 : 17); de ware godsdienst (Rom. 12 : 1-2; Jac. 1 : 27); redding van menschenzielen (Matth. 10 : 28) en de toebereiding voor des Heeren komst. (1 Joh. 3 : 3).

4. Waar geestelijke gaven als hoofdzaak en als partijzaak beschouwd worden, wordt de geestelijke eenheid met het gehele volk verstoord. De geestelijke gaven zijn tot gemeenschappelijk niet gegeven. Zij kunnen alleen met regen diër gebruikt worden, waar men ze niet op den voorgrond brengt en ze niet opdrijft. Alle geheimzinnigheden en onhelderheden moeten, als behoorend tot het rijk der duisternis, wegvallen.

5. Laat ons begane fouten niet vergeetliken. Laat ons in zulke gevallen verging zoeken en ze wegdoen. Het betaamt ons niemand ergeris te geven. Daarom moeten wij bereid zijn, ons door iedereen de waarheid te laten aantoonen. (1 Kor. 10 : 32).

Een bemiddeld standpunt namen andere broeders in. Zij verklaarden het volgende: „Wij erkennen met dank aan onze Heere, dat de bovenstaande verklaring een groot deel der punten, die wij als bedenkelijk en tegen de H. Schrift in de Pinksterbeweging hebben leeren kennen, doet wegvallen; zij bewijst ons, dat de leidende broeders geneigd zijn misstanden uit den weg te ruimen. Wij moeten ons verootmoedigen over de groote gebreken, die in deren swaren tijd ook bij ons aan het licht getreden zijn. Wij rekenen daartoe het gebrek aan broederlijke liefde, aan het wederkeerig elkander verstaan, aan licht uit den Bijbel en de gave dwalende broeders terecht te wijzen, vooral het gebrek aan kracht, om alle machten der sonde en der duisternis te wederstaan. Wij leggen deze verklaring met de bovenstaande af, wij wij gelooven en ook hebben ervaren, dat de „Pinkerbroeders" door broederlijke tegemoetkoming en bespreking, het best van eigen drijverij en sectenmakerij afgehouwen zullen worden. Bij het bestrijden van de „Pinkerbeweging" was niet genoeg genade en broederlijk geduld aanwezig, om in deze beweging te onderscheiden wat van boven en wat van beneden kwam. Als men de gehele beweging als demonisch kenschiet, dwalt men zeer. Men veroordeelde de broeders die daarin medegingen, stelde ze voor als afvalligen of bezetenen, die toch door hun teeder geweten, hun wandel en belijdenis van den Heere Jezus getuigenis geven, dat de H. Geest een overwegende macht in hun leven geworden is. Over de herkomst der tegenwoordig voortdurende zijnde gaven kunnen wij geen oordeel vellen. Wij gaan met de beweging als zodanig niet mede, wij het ons voorkomt, dat de grenzen van het psychische en het geestelijke daarin zijn uitgevallen.

Ten slotte heeft ook de bekende predikant Paul nog een verklaring gegeven, nadat hij de eerste verklaring mede had onderteekend. Daarin zegt hij, dat het gerucht, alsof hij zich van de Pinksterbeweging had losgemaakt, en zijn heiligselscher hetroepen had, valsch is. Hij had de Vandsburger verklaring onderteekend in den zin, zooals Daniel zich boog wegens de zonden zijns volks, al was het persoonlijk niet in hem opgekomen om hen die niet in tongen spreken, te veroordeelen als woode de H. Geest niet in hen; ook heeft hij de geestelijke gaven niet eenzijdig overschat. Hij gevoelt zich mede verantwoordelijk voor gebreken, fouten en zonden, die bij de Pinksterbeweging voorkwamen. Het is zijn innige wensch, dat de Heere bij zijn gansche volk tot zijn volle recht kome,

en alles wegdoe wat Hem niet welbehagelijk is.

Het komt ons voor, dat deze verklaring van den predikant Paul wel uiterst zwak is. Deze prediker heeft toch de geesten, die de Pinksterbeweging in Duitsland in het leven riepen, wakker gemaakt, en had daarom alle oorzaak niet te spreken, dat hij persoonlijk in deze schuld had, en daarover ook voor God in de schuld lag. Doch over het algemeen krijgt men den indruk, dat zij die met de s.g. Pinksterbeweging medegaan, niet genoeg in de diepte van eigen schuld en sonde zijn afgedaald. Als zij dan in de hoogte gaan, moeten zij wel gelijkjen op een vlieger zonder staart of tegenwicht.

— De ellende onzer groote gemeenten.

De bekende predikant Kolfhaus te Elberfeld spreekt in de „Reformierte Kirchenzeitung" over de ellende van onze groote kerken. Hij betoogt, dat nog maar een klein aantal gemeentelieden door de prediking bereikt wordt, een gevolg van het feit, dat de groote stadsgemeenten steeds meer verwilderen. Allerlei middelen om hierin verbetering te brengen, worden voorgesteld; men roept om interessante preeken; om levendige, pakkende voordrachten; men wil een langere liturgie invoeren; men verlangt naar muziek bij godsdienstoefeningen; men spreekt van het vertoonen van lichtbeelden. Niemand durft echter voorspellen, dat deze middelen duurzame verbetering zullen aanbrengen. Het eenige middel dat helpen kan, wil men niet; splitsing van de groote kerken in zelfstandige kleine gemeenten met eigen kerkeraad, eigen bestuur der geldmiddelen en met het recht om zelve haren predikant te kiezen. De moeilijkheden die hierbij te overwinnen zijn, schijnen te groot; de gedachte dat de gemeente één moet blijven, is bij de leden die aan hunne kerk gehecht zijn, nog te overwegend.

Eenige jaren geleden werd in den kerkeraad te Elberfeld de vraag aan de orde gesteld, of het niet raadzaam zijn zou, de gemeente te splitsen. De twee mannen die over deze zaak advies moesten uitbrengen, waren eenstemmig in sake de wenschelijkheid der splitsing; ook vonden zij instemming bij een reeks ouderlingen. Nadat men lang gedebatteerd had, werd het plan desonttogenstaande opgegeven, omdat de meerderheid van gevoelen was, dat men de oude eervolde gemeente niet in stukken mocht verdelven. Maar men bedacht niet, dat het een illusie is van een oude gemeente te spreken. En zoo bleef het in het massale lichaam van 45,000 menschen bij het oude.

Een kerkeraad staat wel aan haar hoofd, maar zij is niet in staat haar inderdaad te leiden, omdat zij haar niet kan overzien. Voorbeelden wekken. Wij zijn bang voor zulke diep ingrijpende nieuwigheden, wij wij den werkelijken toestand niet klaar onder de oogen willen zien en de eerbied voor overgeleverde vormen te veel gewicht in de schaal legt. Als de geestelijke nood zoo groot is als in onze steden, mag men zich op oude vormen niet blind turen. Wij blijven weerloos, zoo lang wij een groote kerkgemeente blijven.

Daarna deelt pastor Kolfhaus mede, dat men in de Gereformeerde kerk van Rotterdam een voorstel heeft gedaan om tot betere toestanden te komen. Het hatelijke beeld van Frenssen, waarbij hij de kerk vergelijkt met een markteentster, die bij haar gebroken kan de handen wringt, terwijl de soldaten voorwaarts jilen, heeft velen geërgerd. Maar er was toch een deel waarheid in.

Nu is het niet te ontkennen, dat onze Gereformeerde kerken in de groote steden van Nederland niet op één lijn te stellen zijn met de Gereformeerde kerk van Elberfeld. Daar vindt men 45,000 leden met slechts zes kerken en tien predikanten. Eerst als het aantal kerkgebouwen en aantal dienaars des Woords daar verdubbeld werd, zou men kerkelijk ongeveer in dezelfde conditie zijn als in onze hoofdstad.

Ook kunnen de predikanten in de hoofdstad niet klagen als pastor Kolfhaus, die zegt dat hij elken Zondag een voor hem vreemd publiek voor zich ziet, waarvan hij niet weet, welke geestelijke behoeften het heeft. Doch het is niet te ontkennen, dat er tekenen zijn, die er op wijzen, dat een reorganisatie op den duur niet kan uitblijven.

Frankrijk. Neerleggen van het ambt van dienaar des Woords.

Volgens mededeelingen van den predikant Reias te Parijs, redacteur van den „Protestant", schijnt onder de predikanten van de Fransche Gereformeerde kerken geneigdheid te bestaan, het predikambt neer te leggen. In het jaar nadat scheiding van kerk en staat tot stand kwam, hebben ongeveer 40 predikanten hun ambt vaarwel gezegd, zonder daartoe door ouderdom of ziekte genoodzaakt te zijn. Tal van predikanten, van alle richtingen, leggen hun ambt neer en zoeken een vaste positie of een werking, die met het ambt dat zij tot dusver bekleedden, niets gemeen heeft. De oorzaak van dit verlaten van de banier, is de geringe bezoldiging der predikanten, die, doordat zij te weinig tractement ontvangen, met zware broodzorgen te worstelen hebben, zoo verzeert althans Da. Reias.

Doch de predikant Lacheret betoogt in de „Christianisme", dat de crisis reeds voorbij is, en dat er sedert 1906 geen predikanten geweest zijn die tot een anderen staat des levens overgingen. Evenwel doet de opmerking van Da. Lacheret, dat de Synoden deze zaak ernstig over de oogen zullen moeten sien, vermoeden, dat toch niet alles wat Da. Reias mededeelde, uit de lucht gegrepen is. Het is zeker bedroevend, dat vele Gereformeerde kerken in Frankrijk, niet genoeg kunnen samenbrengen, om haar dienaar des Woords onbezorgd te laten leven. Doch het is nog bedroevender, dat predikanten om der wille van de schrale bezoldiging hun ambt vaarwel zeggen.

Toen Nederland zuchtte onder de tyrannie van Napoleon I, werden de predikanten van hun staatstractement beroofd; de kerken konden of wilden schier niets voor hen doen; en toch is er niet één predikant geweest, die zijn ambt neerlegde.

En in die dagen kon men niet zeggen dat de kerken bloeiden, veeleer had het rationalisme veel verwoest, en de Réveil had zich nog niet geopenbaard.

Gemengd Nieuws.

De Russische „Doema" (volksvertegenwoordiging) heeft een wet tegen het gebruik van alcohol aangenomen. In het eerste artikel wordt daarin bepaald, dat het op straffe van hoogstens een maand gevangenisstraf of 100 Roebels boete verboden is, in drinkgelegheden en plaatsen waar sterke drank verkocht wordt, te leveren op credit, op rekening van den nog binnin te halen oogst, op verpanding van kleederen, gereedschap; ook is het niet geoorloofd alcoholische dranken te geven in ruil voor graan of andere landbouwproducten; ook mag het niet gebeuren, dat men gepresterden

arbeid of schulden met sterke drank in plaats van met geld betaalt. Wanneer een verkoper van sterke drank voor de tweede maal deze bepaling schendt, wordt de straf driemaal grooter, terwijl hem dan het patent voor zijn inrichting ontnomen wordt.

Een voorstel van een lid der arbeidersgroep, om den verkoop van sterke drank elk jaar met 1/10 te verminderen, roodt na verloop van 20 jaar in Rusland geen sterke drank meer te verkrijgen zijn zoo, is naar een commissie verwezen. Het is te vrezen, dat dit voorstel niet tot wet verheven zal worden. Immers zou de Staat, werd het aangenomen, veel van zijn inkomsten moeten verliezen. Want gelijk in Frankrijk het tabaksmonopolie door den Staat wordt uitgeoefend; zoo heeft de Russische regering het monopolie van het fabriceren van brandewijn tot zich getrokken.

Tot onse blijdschap heeft de regering van het groot-hertogdom Saksen-Weimar-Eisenach op grond van het algemeen belang" verboden, dat in den schouwburg een voorstelling van het leven van Jezus, volgens een gedicht van Weiser, zal gegeven worden. Wordt eerst bericht, dat de voorstelling moet doorgaan, omdat een rechtsgedeelte contract door de Theaterraad was gesloten, het is nu gebleken, dat de regering zich aan dat contract niet heeft gehouden, maar moedig is opgetreden om te veranderen, dat in de oude Lutherstadt iets zoo plaats hebben, dat alle Christenen moest kwetsen. De vrienden van Weiser willen nu trachten, door protestvergaderingen